

Gabriel Scotts *De vergeløse* som tendensroman: En litterær analyse

Av Matias Hodne Hanisch

Introduksjon

De vergeløse er en tendensroman av Gabriel Scott som omhandler barnevernsinstitusjonen i mellomkrigstiden i Norge. Da boken kom ut i 1938 vakte den stor oppsikt. I Arbeiderbladet var overskriften på anmeldelsen «Redslene bak samfundets dører» (Dahl 260). I et brev til Harald Grieg i Gyldendal høsten 1938, skriver Scott om romanen han holder på å ferdigstille: «Den indeholder (i romanform) en voldsom anklage mot samfundet og alle de medskyldige, som sitter med hendene i fanget og tier» (Slettan). I sitt etterord til romanen skriver Svein Slettan: «*De vergeløse* ... er blant de tendensromaner som har satt tydeligst spor etter seg i Norge» (Slettan). I romanen retter Scott en kraftig kritikk mot samfunnets behandling av disse «vergeløse», barnehjemsbarna. Hva var det som gjorde *De vergeløse* til en så suksessfull samfunnskritisk roman? Denne litterære oppgaven vil utforske de språklige virkemidlene Scott bruker for å kritisere samfunnets behandling av barna i *De vergeløse*. Hovedkilden for denne analysen er den første utgaven av *De vergeløse* fra 1938 gjenutgitt i digitalt format av det norske språk- og litteraturselskap.

Begrepet tendensroman kommer fra det latinske ordet *tendere*, som kan oversettes til «å anklage» (Wikipedia). Det er nettopp dette Scott gjør i *De vergeløse*. Gjennom skildringen av barnehjemmet på Flugum trekker Scott frem og kritiserer forholdene på norske barnehjem. Romanen har et klart mål om å påvirke og oppfordre til endring i samfunnet. Den sentrale kritikken i romanen er rettet mot barnevernsinstitusjonen i bokens samtid. For dagens norske lesere vil ikke dette området være like relevant, men temaer som barnemishandling og omsorgssvikt er fortsatt aktuelle. For å stimulere til holdningsendringer må en tendensroman engasjere leseren. For å oppnå dette utnytter Scott den retoriske appellformen *pato*; han appellerer til leserens følelser. Det er tre hovedkategorier av følelser Scott skaper hos leseren: sympati og medlidenhet for barna på barnehjemmet; sinne mot de ansvarlige

for omsorgssvikten; og skyldfølelse og skam hos leseren som føler seg medskyldig på grunn av delaktighet eller passivitet. Kombinasjonen av disse elementene gjør *De vergeløse* til en gripende og sterk historie.

De vergeløse er en skildring av forholdene på barnehjemmet på Flugum gård. Vi følger gutten Albert som blir tatt fra moren sin og satt på Flugum barnehjem. Albert og de andre barna har det ikke godt på barnehjemmet. Barna blir satt til hardt gårdsarbeid, får lite mat og lite omsorg. De får heller ikke gå på skolen. Disiplinen er streng, ofte med fysiske straffemetoder. Mishandlingen og de dårlige kårene på barnehjemmet blir oversett av samfunnet og autoriteter. Alle opptøyer og rømningsforsøk blir hardt straffet. Barnehjemsbarna synker ned i en deprimerende og mørk tilværelse, det er ikke mye håp igjen for dem. Til slutt ender likevel boken med at faren til en av guttene, en sjømann, griper inn og henter noen av barna ut fra barnehjemmet og tar saken videre til myndighetene.¹

Analyse

De vergeløse er en historie full av lidelse og elendighet. Tittelen henspiller at dette handler om de aller minste og mest sårbare. Det handler om barn som ikke har en verge. Ingen til å beskytte dem. Ingen til å gi dem kjærlighet og omsorg. Fordi den handler om et slikt tema blir *De vergeløse* en veldig emosjonell bok. Derfor blir sympati og medlidenhet sentrale følelser hos leseren av boken. Gabriel Scott bruker en rekke virkemidler for å skape og bygge opp under disse følelsene.

Vi følger den unge gutten Albert gjennom hele boken. Fortellingen blir skrevet fra en personal synvinkel i tredje person. Gjennom introspeksjon får vi innblikk i hans tanker og følelser. Vi følger ham gjennom mange vonde episoder, men også noen lyspunkter. Vi føler med Albert i det vonde og det gode. Det gjør at vi som lesere blir sterkt knyttet til Albert. Scott fremstiller ham fra begynnelsen av boken som et offer og en litt stakkarslig gutt. Hjemme blir han et offer for morens utsvevende livsstil. Han og moren

Matias Hodne Hanisch

lever i dårlige kår. Han har ingen ordentlige venner og trives ikke på skolen. Når moren blir arrestert og vergerådet griper inn er det Albert som ender opp som offeret. Scott bygger derfor tidlig en sympati for Albert; han er jo bare et barn og er ikke ansvarlig for situasjonen sin.

Svein Slettan skriver i sitt etterord til *De vergeløse*: «karakteristisk [for tendensromanen] er den nærgående framstillingen av urenlighet, stank, uappetittlig mat, sår og kroppslig forfall, sammen med framheving av dyriske trekk ved mennesker. Slike motbydelige inntrykk får særlig krass virkning når de knyttes til brutalitet mot barn.» (Slettan).

Disse skildringene av elendighet går igjen i hele oppholdet på Flugum. Sult er et av de sympatiskapende elementene i historien. Når Albert bor hjemme med moren får han ganske lite mat, han går ofte sulten på skolen. På barnehjemmet blir det mye verre. Barna får altfor lite mat. De får som regel ett til to måltid om dagen med mager kost. Det tøffeste for Albert er når han må gå «like fra sengen i åkeren uten så meget som en brøds kalk å gå på.» (Scott 37). Urenligheten som skildres bidrar til samme effekt. Når det kommer folk til gården blir barna sendt ut i skogen eller fjøset fordi det stanker av dem og de så ikke ut.

¹ Gabriel Scott valgte å utelate den lykkelig avslutningen med sjømannen som hentet barna fra andre utgave av *De Vergeløse* som utkom i 1946.

«De så ikke ut som menneskeavkom, men som byttinger² eller noe slikt», skriver Scott når han skildrer barnas manglende hygiene og fysiske skavanker (Scott 77). Barna får nesten dyriske trekk. Scott gir mange av barna fysiske mangler og lidelser, både medfødte og pådratte, som følge av de dårlige kårene. Cato, en liten gutt på 8-9 år lider av en slags leddsykdom: «Han var som et lite slangemenneske, kroppen og lemmene var som av gummi og kunde bukke sig alle veier, han kunde ikke snakke, han kunde ikke stelle sig, men måtte passes omtrent som et spebarn.» (Scott 38). Leseren får sympati for ham, men blir også glade i ham fordi alle de andre barna er så glade i ham.

«Olegutten» har også et uspesifisert handikapp: «han var også merkverdig skapt, det var ikke noen skrott på ham likesom, bare et lite feste for lemmene – et slags nav som det er på et vognhjul og som armer og ben hang fast i.» (Scott 87). «Olegutten» kan heller ikke kommunisere på normal måte.

Noen av de andre guttene på Flugum har lidelser som sannsynligvis kommer av de dårlige forholdene. Vi har Lasse som går under navnet «Flasselasse», fordi han har en hudsykdom, og Peter som ofte væter sengen. Til slutt har vi bokens hovedperson som «blingser». Utenom Albert, er det disse barna vi får høre mest om på Flugum. Vi får inntrykk av at nesten alle barna har forskjellige lidelser eller sykdommer. Dette forsterker inntrykket av barna som hjelpeløse og «vergeløse». Leseren vil naturligvis føle enda mer sympati og medlidenhet når barna framstilles på denne måten.

Alle disse lidelsene og beskrivelsene av nød og elendighet resulterer i at barna får noen dyriske trekk; de blir på en måte umenneskeliggjort.

Denne framstillingen av barna kan skape antipati og en slags avsky for barna, som igjen kan føre til at leseren distanserer seg litt fra barna. Dermed kan det redusere leserens sympati og medlidenhet for dem.

Scott motvirker dette ved å humanisere barna. Scott viser at barna på Flugum på mange måter er akkurat som andre barn. Vi finner noen episoder der barna får lov til å være barn; de får leke slik som andre barn. På Søndag ettermiddag får de av og til leke litt. Det morsomste de gjør da er å spille fotball. Scott skildrer gleden og spenningen i fotballspillet. Guttene får lov til å herje som andre gutter: «[Gut-

tene] karet og rakte med benene sine og spente kanskje krok for hverandre og trillet i koll bortover bakken. Jo visst hadde de moro iblandt!» (Scott 72).

I øyeblikket får de lov til å glemme sitt strev og sine bekymringer.

Et annet av lysglimtene i romanen er når Albert leser et eventyr for de andre gutten på soveværelset. Gutten blir helt dratt inn i eventyrets verden, de «blunket ikke, svelgjet ikke – hvert ord gikk rett inn i dem.» (Scott 31).

Guttene på barnehjemmet blir kanskje enda mer oppslukt enn andre barn fordi de ikke har hørt mange eventyr før. Guttene finner også på skrøner og tøys når de voksne er utenfor rekkevidde. «Jakob Drittgutt» var spesielt flink til å herme. Når guttene var på soveværelse kunne han herme etter både mor og far på Flugum.

«Den vesle skøieren, som bodde i ham og som så sjelden våget sig frem, den virkelige Jakob, spratt ut og blev fyr og flamme mellom dem.» (Scott 75).

Disse episodene normaliserer barna; de har de samme drømmer og behov som andre barn. De positive episodene, i den ellers mørke tilværelsen, gjør karakterene mer menneskelige. Som lesere knytter vi sterkere bånd til karakterene når vi følger dem i både medgang og motgang. Vi kan også lettere identifisere oss med en tilværelse hvor ikke alt er mørkt.

Nå må det nok sies at *De vergeløse* i hovedsak er en mørk og dyster roman, fordi den behandler et så alvorlig tema.

Dette resulterer i at romanen ofte skaper negative følelser. Sinne kan være en kraftig følelse som stimulerer til handling. Det er en av følelsene Scott bruker for å engasjere og gripe leseren. All uretten som begås mot barna kan naturligvis vekke en følelse av sinne og urett hos leseren. Med tanke på at Scotts sympatiske fremstilling av barna vil leserens sinne bli ytterligere forsterket; vi blir sinte når karakterene vi er blitt glade i blir utsatt for noe vondt. Kritikken retter Scott mot autoriteter og de ansvarlige for barnehjemmet på Flugum. For å oppnå dette skaper Scott tydelige kontraster mellom barna og de voksne. Det skapes polaritet og konflikt mellom barna og de voksne. Skildringene av overgrepene og den umenneskelige behandlingen skaper et sinne rettet mot overgriperne og de skyldige.

Arne Beisland skriver i sin biografi av Gabriel Scott: «I sin bok «De vergeløse»

(1938) slynger han all sin vrede og harm, all sin hån og spott ut over dem som lar urett og pinsel skje over menneskene.» (Beisland 158).

Særlig familien som driver Flugum blir framstilt i et negativt lys. Alberts første møte med dem setter allerede tonen: «Han så en knoklet og brunlet mann i skaftestøvler og arbeidsskjorte med smalt ansikt og hengende barter og lange hestetenner i munnen – Flugumen selv, forstod han og kunde ikke for at han grøsset ved synet.» (Scott 23).

Beskrivelsen av «Flugumen» og Alberts reaksjon fungerer som et frampek på at dette ikke er en god bestyrer av barnehjemmet. Det kommer tidlig fram at barnehjemsbarna misliker Flugum-familien sterkt. Faren på gården blir beskrevet som «en faen, enda de måtte kalle ham far – en slags gamp i menneskeskikkelse, hard og uvøren tvers igjennem.» (Scott 40). I romanen går han mest under navnet «Flugumen», og «Flugumfaen». Kona på gården går under navnet «Fluguma», mens barna demmes blir kalt «Flugumyngelen». Dette viser at barnehjemsbarna ikke har et godt forhold til dem. Kallenavnene skaper distanse og kulde og umenneskeliggjør dem. Derfor blir det vanskelig for leseren å sympatisere med Flugum-familien.

Gjennom hele romanen bygger Scott en tydelig kontrast mellom Flugum-familien og barnehjemsbarna.

Dette ser vi spesielt på forholdet mellom Flugum-barna og barnehjemsbarna. Det er lite kontakt mellom disse to gruppene, til tross for de bor i samme hus og er på omtrent like alder. Flugum-barna får gå på skole, spise rikelig med mat og leke som andre barn. Det kommer tydelig fram at de ser ned på barnehjemsbarna. De fleste gangene vi møter dem gjør de narr og grupper seg sammen mot barnehjemsbarna.

Denne kontrasten blir tydeliggjort i julehøytiden. Flugum-familien feirer i overdådighet, mens barnehjemsbarna blir utelatt fra all feiring:

«Det luktet bare av smult og bakverk og andre lekke saker i huset, stort mere merket de ikke til stasen.» (Scott 75).

Gjennom hele romanen skaper Scott en tydelig konflikt mellom disse to partene. Scott fremstiller Flugum-familien som antagonistene til barnehjemsbarna. Dette gjør at vi får noen legge skylda på. Vi kan rette sinnet og skylden på Flugum-familien.

For å ildne opp under dette sinnet beretter Scott om de dårlige kårene og urettfer-

² Bytting referer i denne sammenhengen til underjordsfolk eller huldrefolk som var skapninger i nordisk folketro. Utrykket ble ofte brukt om vanskapte og åndssvake barn. (Store Norske Leksikon: Bytting)

digheten som rammer barna, men også om overgrepene og mishandlingen som finner sted. De elendige kårene barna lever i blir skildret til minste detalj. Det er jo nettopp denne dårlige behandlingen av barna som utgjør essensen i Scotts kritikk av barnevernet og dette er derfor et hovedtema i teksten. Det er naturlig at leseren vil føle sinne mot de ansvarlige for barnas lidelser. Et av områdene Scott fokuserer på er det harde arbeidet barna blir satt til. De må opp tidlig på morgnen og arbeider til sent på kveld, på jordene og i skogen. Barna blir nektet å gå på skole, men blir i stedet rett og slett brukt som billig arbeidskraft.

«Store og små om hverandre med bøtter og baljer ved siden av sig og plukket poteter så fort de orket» skriver Scott i en av de mange skildringene av barnas slit. Albert får virkelig kjenne på det tøffe arbeidet allerede den første dagen:

«Den første dagen i helvete var gått, det første sekund i evigheten.» (Scott 36). Scott skaper et kraftig bilde når han sammenligner en dag på barnehjemmet med en dag i helvete. Tilværelsen på barnehjemmet blir beskrevet som «gledeløs», arbeidet tar aldri slutt, det er alltid en «ny økt etter den som var gått» (Scott 37). I tillegg til det harde arbeidet får barna minimalt med mat. Scott skriver at «det var like fra sengen i åkeren uten så meget som en brøds kalk å gå på». (Scott 37) Kvaliteten på maten er også dårlig. De får enkel kost som sild, grøt og brøds kiver. De får heller aldri nok mat og vi får stadig høre om hvor sultne de er. Barna var «så sultne iblandt, at de stjal ifra grisen når de bar ut mat bøtten.» (Scott 69). I tillegg blir maten de får betegnet som «fór» og beskrevet som om det «ikke var til folk men til krøtter» (Scott 47). Barnehjemsbarna blir behandlet som skapninger på linje med dyr. Scott skildrer skuffelsen barna opplever når «det kunde lukte så lekkert fra kjøkkenet ... men så var det ikke til dem.» (Scott 51). Scott setter barnas nød i skarp kontrast til Flugum-familiens liv i velstand. Det er klart at vi som lesere føler et sterkt sinne mot denne urettferdigheten.

Den fysiske mishandlingen og overgrepene er elementer som ytterligere vekker sinnet hos leseren. Overgrepene som beskrives i romanen er svært alvorlige fordi de begås mot barn; små barn som er uskyldige og «vergeløse». En av formene for mishandling i romanen er bruken av fysisk straffemetoder. Scott forteller om Petter som får ris hver gang han «væter senga», slik at det kom «en bloddråpe

frem mellom slagene og bredde sig og blev større og større» (Scott 32). Både Albert og de andre barna får juling og ris når de har gjort noe galt, uansett hvor ubetydelig det er. Faren på gården mishandler barna både verbalt og fysisk. En slik episode finner vi når Albert er på skogen og arbeider med tømmer med «han far». Albert kunne ikke løfte en tung stakk og «han far» «skjelte ham ut for alle mulige ting, for iddiot og for sau og for gærning, for fomp og for naut og hvad han fant på.» (Scott 65). I tillegg får Albert så «mye juling i skogen, som han ikke hadde fått fra han blev til», kun fordi han lo av «han far» som ble revet over ende av hesten. «Han far» lar sinnet sitt gå ut over hesten også, «han dengte løs på den så lenge han orket, så hesten blev stående og skjelve i stallen i flere timer efterpå.» (Scott 66). Han lar altså sitt raseri føre til vold mot både barn og dyr. Det er tydelig at Scott fremstiller «han far» som en mann med et ukontrollert temperament. Vi kan trygt si at en slik mann ikke er skikket til å drive et barnehjem!

Mot slutten av romanen ankommer to nye jenter, Gunda og Kristine. De kommer fra Tyslands barnehjem (Scott 132). Der ble Gunda voldtatt av en tilsynsmann. Seksuelle overgrep er noe av det verste som kan skje på et barnehjem. Albert reflekterer over det han har fått høre og retter sitt sinne mot de voksne:

«Herregud hvor de voksne var fæle – hvor de var simple og stygge og rå.» (Scott 134). Ved å inkludere en hendelse som har skjedd på et annet barnehjem viser Scott at problemene ikke bare er på Flugum. Scott utvider dermed kritikken til å gjelde for flere barnehjem.

Gjennom hele romanen retter Scott en kraftig kritikk mot tilskuerne; de som ser at urett begås, men ikke griper inn. Både autoritetspersoner som ser gjennom fingrene og vanlige folk som vender det blinde øyet til. Når han kritiserer barnevernsinstitusjonen unnlater han ikke å påpeke at vi alle kan være medskyldige. Scott appellerer til leserens følelser, med et mål om å skape skyldfølelse og skam. I innledningsdiktet henvender Scott seg direkte til leseren ved å skrive i andre persons synsvinkel. Dette understreket at det er et reelt samfunnsproblem han ønsker å kaste lys over, og ikke bare et fiksjonelt problem i en roman. Han vil oppfordre leseren til å ta reelle grep til forandring ved å appellere til leserens skyldfølelse:

«Og du min søster og du min bror ser togene vandre avsted.

Og vi stiller oss op i de tauses kor og lar dem få vandre i fred.

Vi står der i stumme rekker og ser, og vi løfter ikke en arm.» (Scott 3)

Legg merke til at Scott inkluderer både min søster og bror. Han skaper også et inntrykk av store mengder mennesker ved bruk av «togene», «kor» og «rekker». Dermed utvider Scott mottakergruppen; vi er alle skyldige. Vi ser også at Scott bruker personlige pronomener som gjør at han inkluderer seg selv blant de skyldige. Scott fortsetter anklagen videre i diktet når han skriver:

«Vi gjør som levitten, som Pål eller Per». Han alluderer først til Bibelen og Jesus' lignelse om *den barmhjertige samaritanen*, hvor presten og levitten i lignelsen går forbi uten å hjelpe den forslåtte mannen (Bibelen 2011, Luk. 10:25-36). Menneskene som ikke griper inn når de ser barnas nød blir sammenlignet med levitten og presten i lignelsen. «Pål og Per» er en allusjon til det norske folkeeventyret om Espen Askeladden, skrevet ned av Asbjørnsen og Moe. Uttrykket Per og Pål brukes ofte i betydningen folk flest (Beyer). Dette understreker at Scott ikke bare kritiserer barnevernsinstitusjonen og andre autoriteter, men alle folk som ikke griper inn når urett begås mot barn.

Et eksempel på at vanlige folk ikke griper inn, finner vi i episoden når Albert rømmer fra Flugum og søker tilflukt hos Reidar og foreldrene hans. Dette er for så vidt et av romanens lyspunkter.

Albert får både mat og omsorg hos familien som tar han imot. «Albert ble så glad og takknemlig at det hetet i øynene hans.» (Scott 100). I kontrast til elendigheten på barnehjemmet, blir han helt overveldet av godheten disse menneskene viser ham. Lyspunktet i fortellingen er kort. Albert legger ut om den dårlige behandlingen han får på barnehjemmet. Foreldrene til Reidar viser både sympati og medfølelse, men når alt kommer til alt tør de ikke gjøre noe av frykt for egen økonomisk sikkerhet og omdømme. «Det er ikke så godt for oss småfolk å si noe» er unnskyldningen han får (Scott 102). Når Albert skjønner at de ikke vil hjelpe han «[legger] han hodet på bordet og gråt[er]» (Scott 103). Alberts sterke emosjonelle reaksjon får leseren til å ønske at foreldrene til Reidar kunne ha hjulpet han. Samtidig kan leseren kjenne seg igjen; hvor mange ville ha grepet

inn, når egen økonomisk og sosial status settes i fare? Gjennom hendelsen viser Scott at vi alle kan se at noen må gripe inn; bare ikke meg selv.

Scott fokuserer på at dette ikke skjer på et bortgjemt sted. Nei, det skjer på lyse dagen under folks oppsyn. «Flugumgården lå ikke avsides, Flugum lå midt i synet på folk, alfarveien gikk tvers gjennom tunet, ferdssåren mellom bygden og byen.» (Scott 79). Scott forteller om presten, ordføreren og skolebestyreren; viktige personer med autoritet og myndighet i lokalsamfunnet. På samme vis som i innledningsdiktet kan vi si at Scott alluderer til lignelsen om *den barmhjertige samaritan* (Bibelen 2011, Luk. 10:25-36). I motsetning til den bibelske lignelsen er det ingen «barmhjertig samaritan» i Scotts versjon. Det er dermed ingen redning, ikke noe håp for barna på Flugum. «Presten satt mett og nærsynt i setet og så ut gjennom gullbrillene sine, han skimtet kanskje noen barn i farten, noen stygge og skitne unger som kunde ligne på kråker eller rotter og som holdt på å rote i bakken, men så var det ikke hans barn.» (Scott 79).

Hverken ordføreren eller skolebestyreren enset dem heller. Scott trekker spesielt fram presten som «skulde hjem og skrive på en preken og forklare om nestekjær-

lighetens vesen». Presten, ordføreren og skolebestyreren, blir som presten og levitten i lignelsen, arrestert for sitt hypokrati.

Albert og de andre ungene blir oppgitt og fortvilet og konkluderer med at «ingen, ingen hadde noe med dem, de var engang overgitt til sin skjebne.» (Scott 79). Stemninga i historien blir dystert og vi får føle på håpløsheten som barna lever i. Dette skaper medlidenhet for barna, men også dette sinnet mot de skyldige og medskyldige. Samtidig kan Alberts klage treffe leseren direkte, fordi leseren selv har «overgitt barnehjemsbarna til sin skjebne».

Konklusjon

Nå er vi kanskje bedre skikket til å forstå hvorfor Svein Slettan hevder at *De vergeløse* er blant de tendensromaner som har satt tydeligst spor etter seg i Norge. (Slettan). Det er ingen tvil om at Scott har skrevet en roman som engasjerer og utfordrer. Den gripende og sterke historien om Albert og de andre barna på Flugum treffer og stimulerer leserens følelser. Det at Scott klarer å engasjere et bredt spekter av følelser hos leseren, gjør at romanen fungerer effektivt som samfunnskritikk. Vi har sett at Scott bygger karakterer som leseren klarer å knytte sterke bånd til. Derfor får leseren sterk

sympati for barna; vi lider med dem i nøden og jubler med dem i gledene. Når det vonde rammer barna vi har blitt glad i, snur Scott følelsene over til sinne.

Det skapes et sterkt sinn mot alle og enhver som er skyldige i urettferdigheten og lidelsen. Enten det er «Flugumen» som juler et «ulydig barn» eller myndigheter og barnevern, presten og ordføreren. Til slutt glemmer ikke Scott at ansvaret må falle på noen. Han klandrer hovedsakelig de ansvarlige myndighetene og andre autoriteter. Samtidig lar han ikke allmenheten slippe unna; de passive tilskuerne er også medskyldige. Scott appellerer direkte til leseren og klarer å skape skam og skyldfølelse. Alt dette gjør at Scott er suksessfull i å stimulere leserens følelser. Leseren blir engasjert slik at det skapes et samfunnsengasjement rundt forholdene på barnehjem i Norge.

Vi kan nok hevde at *De vergeløse* derfor fungerte som en effektiv tendensroman i sin tid. Vi får anta at slike dårlig forhold ikke finnes på barnehjem i Norge i dag. Allikevel er romanens litt bredere temaer, som barnemishandling og omsorgssvikt, like aktuelle nå som den gang. Derfor kan vi si at *De vergeløse* er en tidløs roman som er og vil være relevant for dagens og morgendagens lesere.

Bibliografi

Scott, Gabriel. *De Vergeløse*. Det Norske Språk- Og Litteraturselskap, 1938. PFD-fil.

Dahl, Truls Erik, og Ruth Skistad. *Gabriel Scott: Et Levnetsløp*. Fjellhammer: Juni, 1998. Print.

Beisland, Arne. Gabriel Scott. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 1949. Print.

Bibelen. Bibelselskapet, 2011. Print.

Slettan, Svein. *De Vergeløse: Etterord Ved Svein Slettan*. Bokselskap.no. Internett. 13 Aug. 2014. <<http://www.bokselskap.no/boker/devergelose/etterord>> .

Beyer, Edvard. *Per og Pål*. Store Norske Leksikon. 14 Feb. 2009. Internett. 20 Sept. 2014. <https://snl.no/Per_og_Pål> .

Store Norske Leksikon. *Bytting*. 14 Feb. 2009. Internett. 20 Sept. 2014. <https://snl.no/Per_og_Pål>

Wikipedia. *Tendensroman*. Internett 20 Sept. 2014.

<<http://no.wikipedia.org/wiki/Tendensroman>>